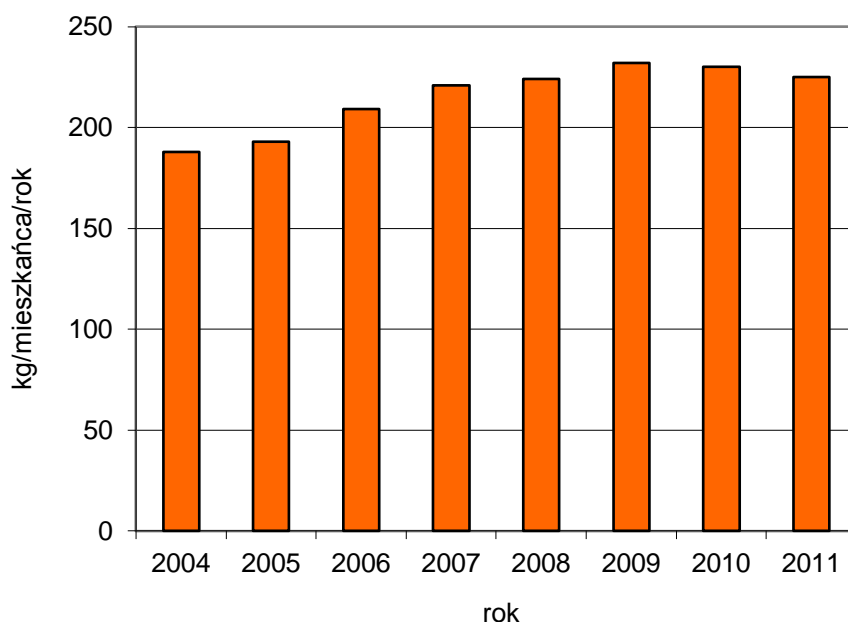

7. GOSPODAROWANIE ODPADAMI

Odpady generowane są we wszystkich sferach ludzkiej działalności, a ich ilość i skład zależy w znacznej mierze od modelu życia społeczeństwa oraz rodzaju prowadzonej gospodarki.

Województwo małopolskie należy do grupy województw, w których wytwarzane są znaczące w skali kraju ilości odpadów. W 2011 roku zajmowało 6 miejsce w kraju pod względem ilości wytworzonych odpadów przemysłowych (5,4% odpadów wytworzonych na terenie kraju) i 5 miejsce pod względem ilości wytworzonych odpadów komunalnych (8,4% odpadów wytworzonych w skali kraju).

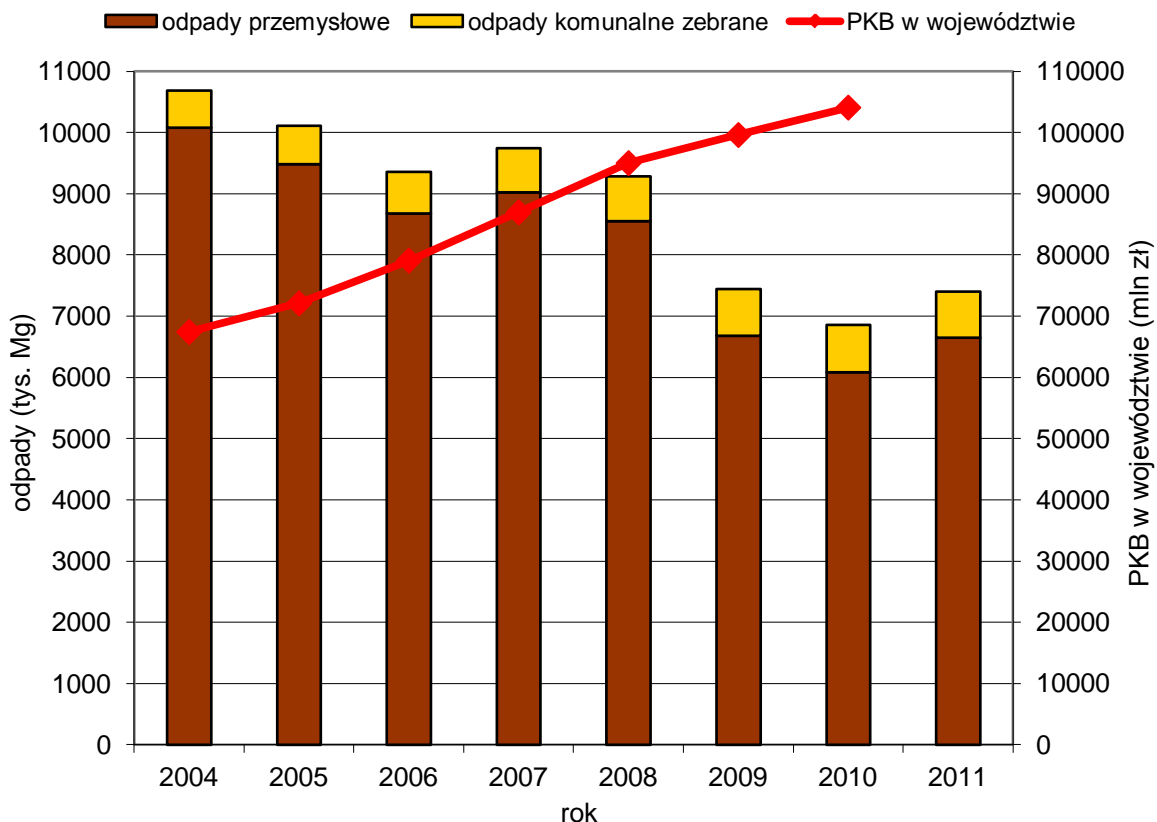
Według danych GUS w 2011 roku powstało łącznie 7,4 mln Mg odpadów wytworzonych w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej i odpadów komunalnych, w tym te ostatnie stanowiły około 10%.

Wykres 37. Odpady komunalne zebrane w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2004-2011 w województwie małopolskim (źródło: GUS)

W latach 2004-2009 obserwowano stopniowy wzrost ilości odpadów komunalnych zebranych przez zakłady oczyszczania w ciągu roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Jednak po 2009 roku obserwuje się nieznaczny spadek tego wskaźnika (wykres 37), przy czym w porównaniu z rokiem bazowym 2004 odnotowujemy jego wzrost o 19%.

Ten nieznaczny spadek może wynikać, zarówno z ograniczenia wytwarzania odpadów komunalnych oraz z wdrażania selektywnej zbiórki odpadów, jak i z niewłaściwymi sposobami pozbywania się odpadów (np. porzucanie odpadów w lasach czy spalanie odpadów w domowych piecach) i niezgodnym ze stanem faktycznym raportowaniem w zakresie odebranych od właścicieli nieruchomości odpadów komunalnych przez podmioty gospodarcze. W 2011 roku zebrano w województwie około 751 tys. Mg odpadów komunalnych, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosi 225 kg. Wskaźnik ten był niższy o 12% od średniej krajowej.

Wykres 38. Ilość odpadów w województwie małopolskim w latach 2004-2011 na tle zmian PKB (źródło: GUS)

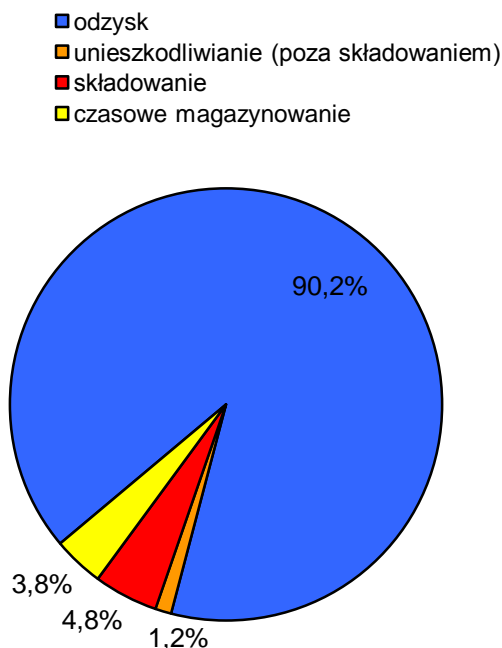
W latach 2004-2011 roczna ilość wytworzonych odpadów stopniowo malała, co było udziałem istotnego spadku ilości odpadów wytworzonych przez podmioty gospodarcze. Dla wskaźnika ilości odpadów komunalnych obserwuje się wzrost o 23% w porównaniu z bazowym 2004 rokiem (wykres 38)

W latach 2009-2011 rocznie powstawało w województwie w przedziale 6,8-7,4 mln Mg odpadów ogółem, w tym odpady wytwarzane w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej stanowiły około 90% ogólnej masy odpadów.

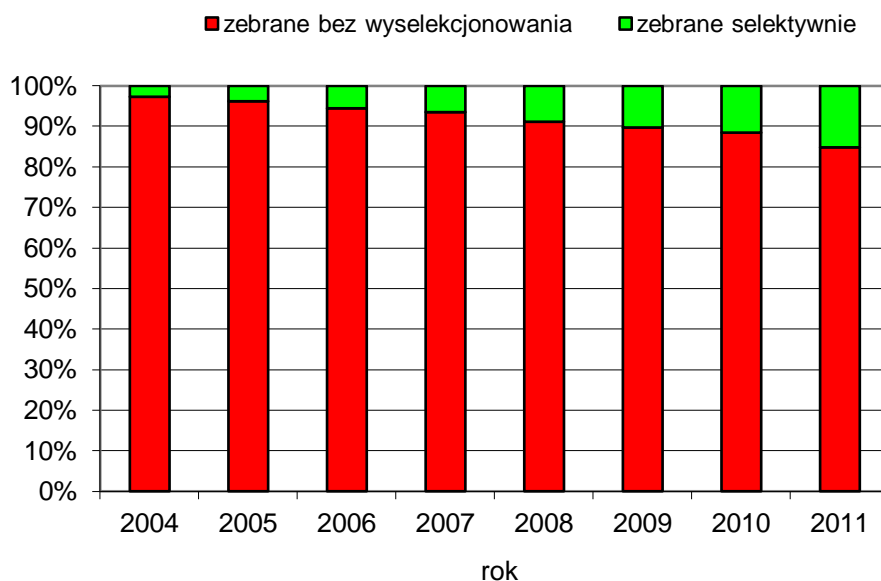
Według GUS, w 2011 roku w województwie, w 145 zakładach wytworzono 6 654 tys. Mg odpadów, z wyłączeniem odpadów komunalnych.

Największymi źródłami tych odpadów w województwie były: energetyka, przemysł wydobywczy, budownictwo, hutnictwo, sektor komunalny i przemysł spożywczy. Największą grupę odpadów stanowią odpady powstające przy poszukiwaniu, wydobywaniu, fizycznej i chemicznej przeróbce rud metali oraz innych kopalin.

Gospodarkę odpadami w jednostkach gospodarczych województwa małopolskiego cechuje wysoki odsetek odpadów poddawanych procesom odzysku i unieszkodliwiania. W 2012 roku 91,4% ogólnej ilości wytworzonych odpadów zostało poddanych odzyskowi i unieszkodliwianiu, 3,8% czasowo magazynowano a 4,8% poddano składowaniu (wykres 39). W porównaniu do roku 2004 wskaźnik odpadów poddanych odzyskowi wzrósł o około 14,2%, a równocześnie zmniejszył się odsetek odpadów magazynowanych czasowo i składowanych, odpowiednio 6,2% i 9,2%.

Wykres 39. Gospodarowanie odpadami przemysłowymi w województwie małopolskim w roku 2012 (źródło: GUS)

Wykres 40. Odpady zebrane w sposób selektywny w ogólnej masie odpadów komunalnych stałych zebranych w latach 2004-2011 w województwie małopolskim (źródło: GUS)

Udział odpadów zebranych selektywnie w ogólnej masie odpadów komunalnych stałych zebranych w województwie małopolskim w latach 2004-2011 sukcesywnie rośnie (wykres 40). Tym samym maleje ilość odpadów zebrana bez wyselekcjonowania, stanowiąc jednak nadal wysoki odsetek, wynoszący w 2011 roku 84,8%.

Ta korzystna tendencja jest efektem wzrostu świadomości ekologicznej wśród mieszkańców województwa w zakresie selektywnej zbiórki odpadów jak również realizacji programów gospodarki odpadami w gminach.

W 2011 roku w ogólnej masie zebranych odpadów komunalnych, odpady wyselekcjonowane (papier i tektura, tworzywa sztuczne, metale, tekstylia, wielkogabarytowe, biodegradowalne) stanowiły 15,2% (114 tys.Mg) i wskaźnik ten wzrósł o 12,4% w porównaniu z bazowym 2004 rokiem. Podkreślić należy, iż wskaźnik ten był wyższy o 5,2% od średniej krajowej.

Ilość odpadów komunalnych, która trafiła na składowiska w 2011 roku wynosiła 587 tys. Mg i była porównywalna do 2004 roku. W roku 2011 unieszkodliwiono poprzez składowanie 78% wytworzonych odpadów komunalnych. Ilość odpadów komunalnych unieszkodliwiona w ciągu roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2011 roku wynosiła 191 kg i wzrosła w stosunku do roku bazowego o 5%. W przypadku odpadów komunalnych, mimo rozwoju systemów segregacji i selektywnej zbiórki odpadów u źródła, składowanie pozostaje dominującym sposobem unieszkodliwiania odpadów.

Na terenie województwa małopolskiego w ciągu ostatnich lat sukcesywnie wzrasta również poziom recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych (w tym ze szkła, papieru, tektury, tworzyw sztucznych) z 37,4% w 2004 roku do 51,3% w 2011 roku. W 2010 roku istniało w województwie 35 instalacji odzysku energii, 5 spalarni i 84 instalacje recyklingu.

Według stanu na koniec 2011 roku ilość dotychczas składowanych (nagromadzonych na wysypiskach i hałdach) odpadów wytworzonych w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej wyniosła 141,2 mln Mg, co stanowi 8,5% w ilości odpadów nagromadzonych w skali kraju.

W 2011 roku w województwie małopolskim odpady składowano na 52 składowiskach, w tym 24 przemysłowych i 28 komunalnych.

Podstawową zasadą gospodarki odpadami jest unikanie bądź minimalizacja ich powstawania, a w dalszej kolejności zapewnienie odzysku bądź unieszkodliwiania odpadów, które powstały w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej.

W związku ze zmianami prawnymi z dniem 1 stycznia 2012 gminy przejęły od właścicieli nieruchomości obowiązki w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi. Jednocześnie Zarząd Województwa Małopolskiego zobowiązany został do aktualizowania wojewódzkiego planu gospodarki odpadami. Według planu zaktualizowanego w 2012 roku podzielono obszar województwa na 4 regiony, w ramach których gminy zobowiązane są do prowadzenia wspólnej gospodarki odpadami komunalnymi oraz do zapewnienia wybudowania i utrzymania infrastruktury gospodarki odpadami, a w szczególności zakładów zagospodarowania odpadów. Ze względu na wielkość regionów preferowaną metodą przetwarzania odpadów komunalnych jest ich termiczne przekształcanie. Osiągnięcie wytyczonych celów wymaga podjęcia szerokich działań zarówno przez jednostki administracji publicznej, jak i podmioty prywatne a zwłaszcza mieszkańców województwa. Nowym i ogromnym wyzwaniem jest zorganizowanie oraz wdrożenie efektywnych lokalnych systemów gospodarowania odpadami komunalnymi.

W zakresie gospodarki odpadami komunalnymi samorządy, na których spoczywa obowiązek stworzenia podstaw dla gospodarowania odpadami zapewniającego wzrost odzysku i zmniejszającego ich masę unieszkodliwianą przez składowanie na składowiskach, podejmują działania edukacyjne i promujące selektywną zbiórkę odpadów. Wzorcowym przykładem mogą być akcje prowadzone przez Urząd Miasta Krakowa, których kulminacyjnym punktem jest organizowany od kilku lat Krakowski Festiwal Recyklingu promujący ideę recyklingu odpadów jako szansy na właściwe gospodarowanie zasobami naturalnymi czy liczne akcje prowadzone przez Urząd Miasta Tarnowa, laureata prestiżowego konkursu „Przyjaźni Środowisku” dla instytucji zaangażowanych w edukację ekologiczną.